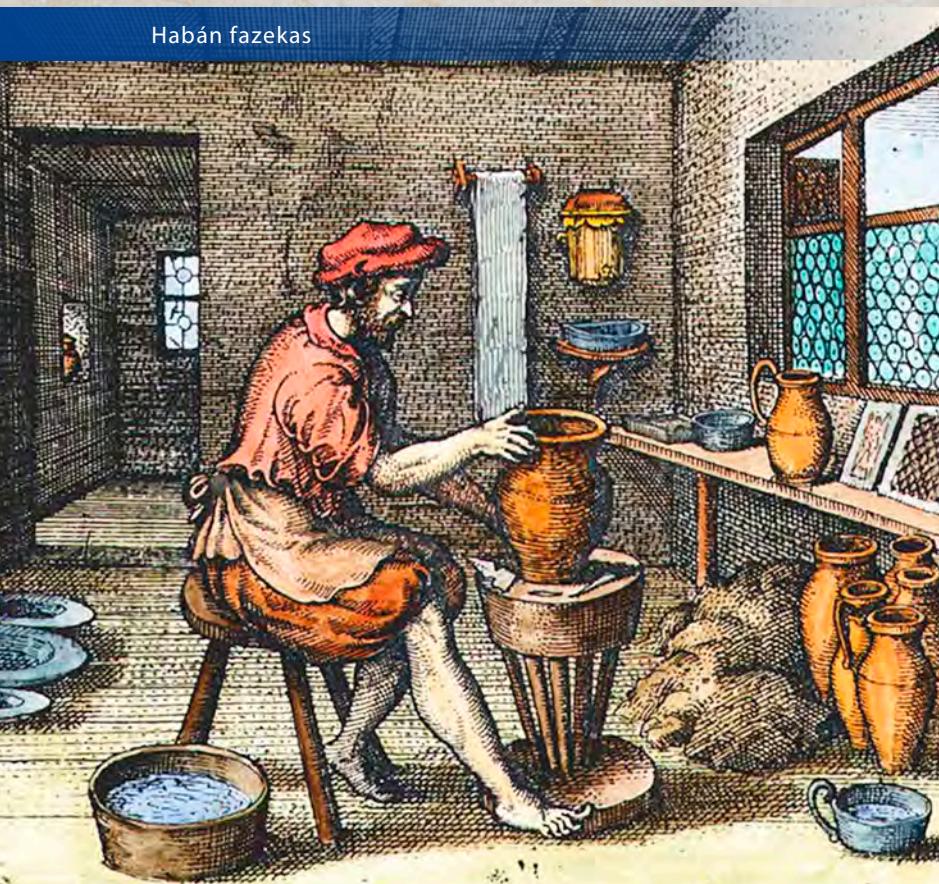

A SÁROSPATAKI HABÁNOK

JABLONKAI DÁVID

Habán fazekas

A 15–16. század folyamán egyre erősödő főbb protestáns vallási irányzatok mellett megjelentek a reformáció egy eltérő ágának számító anabaptista közösségek is. Az anabaptizmus mint vallási mozgalom vélhetően Zürichben alakulhatott meg, Ulrich Zwingli (1484–1531) svájci reformátor tevékenységének ellenhatásaként. [Az anabaptizmus a reformáció egyik népi irányzata, hívei úgy vélik, hogy csak felnőtt fejjel lehet dönteni a kereszténység felvétele mellett, így ragaszkodtak a felnőttek újrakereszteléséhez. A kifejezés a görög *ana* 'újra' és *baptizmosz* 'keresztelés' szavakból áll össze. – a szerk.] A közösség kezdetben lazább szervezeti formában, kis létszámban működött, hittételei tehát zárt közösségekben terjedtek el elsősorban

Habán fazekas korabeli ábrázolása

Hutterita család

Jakob Hutter portréja

Ringer István könyvének borítója

I. Rákóczi György

Svájcban, valamint a Rajna-vidéken, illetve Hollandiában. Azonban az anabaptisták ellen egyre erősödő fellépéseknek köszönhetően hamar megindult e közösségek kivándorlása elsősorban Itália felé, majd Ausztriába, Morvaországba, végül Magyarországra.

Az anabaptisták egyik jelentős csoportját alkották a hutteriták, azaz magyar nevükön a habánok is, akik az 1530-as években tűntek fel először Morvaországban. E közösség a nevét a tiroli származású Jakob Hutter (1500–1536) anabaptista vezetőről kapta, akinek mozgalmához számos iparos, mesterember, de jó néhány értelmiségi is csatlakozott. Jakob Hutter elfogását, majd kivégzését követően, valamint az egyre szigorodó morvaországi és ausztriai vallási rendeleteknek köszönhetően a 16–17. században több hullámban egyre több zárt csoport költözött át a Morva túloldalára, így Magyarországra is. Sárospatakon már az 1630-as években megjelentek olyan hutterita, azaz habán mesterek, akik a külső várban zajló építkezéseken dolgoztak. Végül I. Rákóczi György (1593–1648) kezdeményezésére ezen újkeresztény csoportok letelepítéséről 1643-ban megkezdődtek a tárgyalások. Sárospatakon a habán közösség végül a Felső-Hóstáton, a Héce nevű városrészen rendezkedett be. A városrész az 1650-es évekre már több

mint 200 lakossal rendelkezett. Az itt élő hutterita mesterek igen hamar szélesebb körben is nagy tiszteletet vívtak ki. Fazekastermékeik pedig igen közkedvelté váltak a városban és tágabb környezetében. Habár a sárospataki

habán telepésekre az utóbbi évtizedekben mind történeti, mind művelődéstörténeti szempontból többen is kitértek a hazai kutatók közül, anyagi kultúrájuk és régészeti emlékeik sokáig fehér foltnak számítottak. Ezen igyekszik most változtatni Ringer István, a Pétfő Irodalmi Múzeum Kazinczy Ferenc Múzeumának igazgatója, aki évtizedek óta kutatja a habánok anyagi kultúráját, és nemrégiben adta közre *A sárospataki habánok régészeti emlékei* című munkáját. A műből – a bemutatott vadonatúj régészeti eredmények mellett – átfogó képet kaphatunk a habán telepések történetéről, helyi és nemzetközi kutatottságáról, valamint megismerhetjük a sárospataki habán fazekasmesterek tevékenységét, termékeik főbb jellemvonásait. A könyvet örömmel ajánlom nem csupán a szakmának, hanem mind a hazai, mind pedig a külföldi szélesebb olvasóközönségnek is, akik érdeklődnek a kora újkori művelődéstörténet ezen kicsi, ám annál izgalmasabb szelete iránt!

Habán fedeles korsó

Habán kerámiatál

